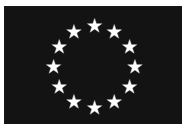


# EUROPAPARLAMENTET

2004



2009

*Utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet*

PRELIMINÄR VERSION  
2005/0244(COD)

2.5.2006

**\*\*\*I**

## **FÖRSLAG TILL BETÄNKANDE**

om förslaget till Europaparlamentets och rådets direktiv om begränsning av utsläppande på marknaden och användning av perfluoroktansulfonat (ändring av rådets direktiv 76/769/EEG)  
(KOM(2005)0618 – C6-0418/2005 – 2005/0244(COD))

Utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet

Föredragande: Carl Schlyter

### ***Teckenförklaring***

- \* Samrådsförfarandet  
*majoritet av de avgivna rösterna*
- \*\*I Samarbetsförfarandet (första behandlingen)  
*majoritet av de avgivna rösterna*
- \*\*II Samarbetsförfarandet (andra behandlingen)  
*majoritet av de avgivna rösterna för att godkänna den gemensamma ståndpunkten*  
*majoritet av parlamentets samtliga ledamöter för att avvisa eller ändra den gemensamma ståndpunkten*
- \*\*\* Samtyckesförfarandet  
*majoritet av parlamentets samtliga ledamöter utom i de fall som avses i artiklarna 105, 107, 161 och 300 i EG-fördraget och artikel 7 i EU-fördraget*
- \*\*\*I Medbeslutandeförfarandet (första behandlingen)  
*majoritet av de avgivna rösterna*
- \*\*\*II Medbeslutandeförfarandet (andra behandlingen)  
*majoritet av de avgivna rösterna för att godkänna den gemensamma ståndpunkten*  
*majoritet av parlamentets samtliga ledamöter för att avvisa eller ändra den gemensamma ståndpunkten*
- \*\*\*III Medbeslutandeförfarandet (tredje behandlingen)  
*majoritet av de avgivna rösterna för att godkänna det gemensamma utkastet*

(Angivet förfarande baseras på den rättsliga grund som kommissionen föreslagit.)

### ***Ändringsförslag till lagtexter***

Parlamentets ändringar markeras med ***fetkursiv stil***. *Kursiv stil* används för att uppmärksamma berörda avdelningar på eventuella problem i texten. Kursiveringen används för att markera ord eller textavsnitt som det finns skäl att korrigera innan den slutliga texten produceras (exempelvis om en språkversion innehåller uppenbara fel eller saknar textavsnitt). Dessa förslag underställs berörda avdelningar för godkännande.

## INNEHÅLL

	<b>Sida</b>
FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS LAGSTIFTNINGSRESOLUTION .....	5
MOTIVERING .....	16



## FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS LAGSTIFTNINGSRESOLUTION

om förslaget till Europaparlamentets och rådets direktiv om begränsning av utsläppande på marknaden och användning av perfluoroktansulfonat (ändring av rådets direktiv 76/769/EEG)  
(KOM(2005)0618 – C6-0418/2005 – 2005/0244(COD))

(Medbeslutandeförfarandet: första behandlingen)

*Europaparlamentet utfärdar denna resolution*

- med beaktande av kommissionens förslag till Europaparlamentet och rådet (KOM(2005)0618)<sup>1</sup>,
  - med beaktande av artikel 251.2 och artikel 95 i EG-fördraget, i enlighet med vilka kommissionen har lagt fram sitt förslag (C6-0418/2005),
  - med beaktande av artikel 51 i arbetsordningen,
  - med beaktande av betänkandet från utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet (A6-.../2006).
1. Europaparlamentet godkänner kommissionens förslag såsom ändrat av parlamentet.
  2. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att lägga fram en ny text för parlamentet om kommissionen har för avsikt att väsentligt ändra sitt förslag eller ersätta det med ett nytt.
  3. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att delge rådet och kommissionen parlamentets ståndpunkt.

Kommissionens förslag

Parlamentets ändringar

### Ändringsförslag 1 TITEL

Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om begränsning av utsläppande på marknaden och användning av perfluoroktansulfonat (ändring av rådets direktiv 76/769/EEG)

Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om begränsning av utsläppande på marknaden och användning av perfluoroktansulfonat **och perfluoroktansyra** (ändring av rådets direktiv 76/769/EEG)

### Motivering

*Förenta staternas miljöskyddsbyrå EPA har funnit att perfluoroktansyra (PFOA) och dess salter ger upphov till liknande problem eftersom strukturen påminner om PFOS. I en bedömning från 2002 fanns indikationer på systematisk toxicitet och carcinogenicitet, och*

<sup>1</sup> EUT C ... / Ännu ej offentliggjort i EUT.

*bloddata visade att allmänheten i hög grad var utsatt. Flera studier har visat att PFOA och dess salter dessutom är mycket persistenta i miljön samt att de inte är biologiskt nedbrytbara under normala miljöförhållanden. PFOA är dessutom persistent i människor, den metaboliseras inte och halveras först efter många år. I detta direktiv bör det därför även införas begränsningar för PFOA och dess salter.*

Ändringsförslag 2  
SKÄL 1

(1) OECD har gjort en farobedömning mot bakgrund av den information som fanns tillgänglig i juli 2002. Enligt bedömningen **ger de potentiella riskerna med** perfluoroktansulfonat (PFOS) skäl till oro.

(1) OECD har gjort en farobedömning mot bakgrund av den information som fanns tillgänglig i juli 2002. Enligt bedömningen **är perfluoroktansulfonat (PFOS) persistent, bioackumulerande och toxiskt för däggdjur och ger därför** skäl till oro.

*Motivering*

*PFOS viktigaste riskegenskaper enligt OECD:s farobedömning bör specificeras.*

Ändringsförslag 3  
SKÄL 1A (nytt)

***(1a) Perfluoroktansyra (PFOA) och dess salter ger upphov till liknande problem eftersom strukturen påminner om PFOS. Studier har visat att PFOA och dess salter har en potentiellt systematisk toxicitet och carcinogenicitet, och bloddata har visat att allmänheten i hög grad är utsatt. PFOA och dess salter är dessutom mycket persistenta i miljön och är inte biologiskt nedbrytbara under normala miljöförhållanden. PFOA är dessutom persistent i människor, den metaboliseras inte och halveras först efter många år.***

*Motivering*

*Eftersom PFOS och PFOA är så lika bör även PFOA omfattas av detta direktiv.*

Ändringsförslag 4  
SKÄL 3

(3) Vetenskapliga kommittén för hälso-

(3) Vetenskapliga kommittén för hälso-

och miljörisker (SCHER) har rådfrågats. Enligt SCHER behövs det fler vetenskapliga riskbedömningar av PFOS, men kommittén anser också att det kan bli nödvändigt med riskbegränsningsåtgärder för att undvika att tidigare användningar återupptas. Enligt SCHER förefaller den nuvarande kritiska användningen inom flygindustrin, halvledarindustrin och den fotografiska industrin inte utgöra en relevant risk för miljön eller folkhälsan, om utsläppen i miljön och exponeringen på arbetsplatserna minskas. När det gäller brandsläckningsskum **anser SCHEER** att hälso- och miljöriskerna med alternativ måste bedömas innan ett slutligt beslut fattas. Beträffande förkromning **bör det göras en bedömning av åtgärderna för att minska utsläppen.**

och miljörisker (SCHER) har rådfrågats. **Den angav att PFOS uppfyller kriterierna för att klassificeras som mycket persistent, mycket bioackumulerande och toxiskt.** Enligt SCHER behövs det fler vetenskapliga riskbedömningar av PFOS, men kommittén anser också att det kan bli nödvändigt med riskbegränsningsåtgärder för att undvika att tidigare användningar återupptas. Enligt SCHER förefaller den nuvarande kritiska användningen inom flygindustrin, halvledarindustrin och den fotografiska industrin inte utgöra en relevant risk för miljön eller folkhälsan, om utsläppen i miljön och exponeringen på arbetsplatserna minskas. När det gäller brandsläckningsskum **menar SCHER** att hälso- och miljöriskerna med alternativ måste bedömas innan ett slutligt beslut fattas. Beträffande förkromning **anser SCHER att utsläppen från förkromningsindustrin bör begränsas.**

#### Motivering

*De PBT-egenskaper (långlivad, bioackumulerbar och toxisk) som den vetenskapliga kommittén anser att PFOS har bör anges. SCHER:s ståndpunkt om förkromning bör återges på ett korrekt sätt.*

#### Ändringsförslag 5 SKÄL 3A (nytt)

**(3a) Både PFOS och PFOA uppfyller kriterierna för att klassificeras som farliga ämnen i enlighet med rådets och Europaparlamentets direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område<sup>1</sup>. Enligt villkoren i detta direktiv är Europaparlamentet och rådet skyldiga att anta särskilda åtgärder mot vattenföroreningar. För särskilt farliga ämnen skall målet med sådana åtgärder vara att upphöra eller successivt minska utsläpp och spill. Det är lämpligt att vidta sådana åtgärder för PFOS och PFOA.**

---

<sup>1</sup> EGT L 327, 22.12.2000, s. 1. Direktivet ändrat genom beslut nr 2455/2001/EG (EGT L 331, 15.12.2001, s. 1).

#### Motivering

PFOS och PFOA uppfyller helt klart kriterierna för att klassificeras som farliga ämnen enligt ramdirektivet om vatten. Även om de ännu inte har förts upp i förteckningen över prioriterade farliga ämnen bör gemenskapen ändå behandla dem på samma sätt som prioriterade farliga ämnen.

#### Ändringsförslag 6 SKÄL 4

(4) För att skydda folkhälsan och miljön **förefaller** det därför nödvändigt att begränsa utsläppandet på marknaden och användningen av PFOS. **Det föreslagna direktivet omfattar största delen av exponeringsriskerna. Andra smärre användningar av PFOS förefaller inte utgöra någon risk och är därför undantagna. De kommer att undersökas ytterligare och bli föremål för en särskild konsekvensanalys.**

(4) För att skydda folkhälsan och miljön **är** det därför nödvändigt att begränsa utsläppandet på marknaden och användningen av PFOS **och PFOA så att utsläpp och spill successivt kan minskas. Nödvändig användning där det ännu inte finns några alternativ bör under en begränsad tid undantas från begränsningen. Denna tid skall vid behov vara föremål för en översyn. Undantag för nödvändig användning i form av ett övergångsstadium bör endast beviljas för användning i kontrollerade slutna system.**

#### Motivering

Begränsningarna bör även omfatta PFOA. Begränsningarna bör vägledas av det mål om att successivt minska utsläpp och spill som anges i ramdirektivet om vatten.

#### Ändringsförslag 7 SKÄL 5

(5) **Produkter** innehållande PFOS bör också begränsas för att skydda miljön. I detta direktiv bör endast nya produkter begränsas, och det bör därför inte gälla produkter som redan används eller produkter på andrahandsmarknaden.

(5) **Artiklar** innehållande PFOS **och PFOA** bör också begränsas för att skydda miljön. I detta direktiv bör endast nya produkter begränsas, och det bör därför inte gälla produkter som redan används eller produkter på andrahandsmarknaden.



### Motivering

I direktivet bör korrekt terminologi användas. Denna bör följa terminologin i direktiv 76/769/EEG och den framtida REACH-lagstiftningen. Termen "produkt" är för allmän och kan utgöra en hänvisning till ett ämne, en beredning eller en artikel. I denna bestämmelse åsyftas emellertid artiklar, och därför bör termen "produkt" ersättas av den korrekta termen "artikel".

Direktivets räckvidd bör utökas så att det även omfattar PFOA.

### Ändringsförslag 8 SKÄL 5A (nytt)

**(5a) Med tanke på de särskilda riskerna med PFOS och PFOA bör medlemsstaterna göra en inventering av användningen av PFOS och PFOA separat, i beredningar eller i artiklar och vidta de åtgärder som krävs för att de utsläpp och spill av PFOS och PFOA i miljön som härrör från de inventerade produkterna skall upphöra.**

### Motivering

PFOS infördes på marknaden på 1970-talet. År 2000 användes ca 500 ton PFOS i EU. Den nuvarande användningen har sjunkit markant och utgör nu ca 12 ton per år. Därför kan den s.k. tidigare användningen – som i praktiken fortfarande pågår – mycket väl utgöra den största utsläppskällan. För att undvika att PFOS från dessa produkter släpps ut i miljön måste medlemsstaterna inventera samtliga produkter som innehåller PFOS och vidta de åtgärder som krävs för att undvika att dessa produkter släpper ut ännu mera PFOS i miljön. I en sådan inventering bör även PFOA-baserade produkter ingå.

### Ändringsförslag 9 BILAGA, TABELL, HÖGERSPALTEN, PUNKT 1 Bilaga I, punkt XX (Direktiv 76/769/EEG)

1) Får inte släppas ut på marknaden eller användas som ämne eller beståndsdel i beredningar i en koncentration som är lika med eller högre än **0,1** viktprocent.

1) Får inte släppas ut på marknaden eller användas som ämne eller beståndsdel i beredningar i en koncentration som är lika med eller högre än **0,001** viktprocent.

### Motivering

Enligt SCHER, som hänvisar till en aktuell OECD-studie, finns PFOS-kemikalier i produkter med en koncentration på mellan 0,001 och 50 procent. Med tanke på PFOS särskilda

*egenskaper används det ofta i koncentrationer lägre än 0,1 procent. Det administrativa standardtröskelvärde på 0,1 procent för begränsningar passar därför inte här. För att se till att begränsningen är effektiv bör tröskeln sänkas till 0,001 procent.*

Ändringsförslag 10  
BILAGA, TABELL, HÖGERSPALTEN, PUNKT 2  
Bilaga I, punkt XX (Direktiv 76/769/EEG)

2) Får inte släppas ut på marknaden i **produkter** eller delar av dem i en koncentration som är lika med eller högre än **0,1** viktprocent.

2) Får inte släppas ut på marknaden i **artiklar** eller delar av dem i en koncentration som är lika med eller högre än **0,001** viktprocent **i ett homogent material som inte mekaniskt kan sönderdelas i olika material.**

*Motivering*

*Den korrekta termen här är "artikel", inte "produkt".*

*Enligt SCHER, som hänvisar till en aktuell OECD-studie, finns PFOS-kemikalier i produkter med en koncentration på mellan 0,001 och 50 procent. Med tanke på PFOS särskilda egenskaper används det ofta i koncentrationer lägre än 0,1 procent. Det administrativa standardtröskelvärde på 0,1 procent för begränsningar passar därför inte här. För att se till att begränsningen är effektiv bör tröskeln sänkas till 0,001 procent. I linje med den strategi som används för begränsning av vissa farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning bör tröskelvärde hänvisa till homogena material.*

Ändringsförslag 11  
BILAGA, TABELL, HÖGERSPALTEN, PUNKT 3, STRECKSAT 1  
Bilaga I, punkt XX (Direktiv 76/769/EEG)

– fotoresister eller antireflexbeläggning för fotolitografiska processer,

**(a)** fotoresister eller antireflexbeläggning för fotolitografiska processer, **fram till ... \***, **under förutsättning att de används i kontrollerade slutna system i enlighet med kommissionens direktiv 2001/59/EG<sup>1</sup>.**

---

*\* Fyra år efter det att detta direktiv har trätt i kraft.*

*<sup>1</sup> Kommissionens direktiv 2001/59/EG av den 6 augusti 2001 om anpassning till tekniska framsteg för tjugoåttonde gången av rådets direktiv 67/548/EEG om tillnärmning av lagar och andra författningar om klassificering,*

**förpackning och märkning av farliga ämnen (EGT L 225, 21.8.2001, s. 1).**

*Motivering*

*Enligt den riskreduceringsstrategi som de behöriga brittiska myndigheterna har beställt skulle processen för att ersätta PFOS i fotolitografi ta minst tre till fyra år. En tydlig tidsfrist för utfasningen av denna användning bör därför fastställas. Det tidsbegränsade undantaget kan förlängas om det inte finns några säkra alternativ (se ändringsförslag 17). Undantag bör endast beviljas när användningen sker i kontrollerade slutna system på det sätt som anges i direktiv 2001/59/EG.*

Ändringsförslag 12  
BILAGA, TABELL, HÖGERSPALTEN, PUNKT 3, STRECKSAT 2  
Bilaga I, punkt XX (Direktiv 76/769/EEG)

– industriell ytbehandling av film,  
filmpapper eller fotoplåtar,

**(b)** industriell ytbehandling av film,  
filmpapper eller fotoplåtar, **fram till ...** \*

---

\* **Fyra år efter det att detta direktiv har trätt i kraft.**

*Motivering*

*Enligt den riskreduceringsstrategi som de behöriga myndigheterna i Förenade kungariket har beställt har mer än 80 procent av denna användning av PFOS under senare år redan framgångsrikt ersatts av säkrare ämnen. Med tanke på ytterligare tekniska förändringar på grund av övergången till digital fotografering är det rimligt att anta att den resterande användningen kan ersättas inom fyra år.*

Ändringsförslag 13  
BILAGA, TABELL, HÖGERSPALTEN, PUNKT 3, STRECKSAT 3  
Bilaga I, punkt XX (Direktiv 76/769/EEG)

– **medel för att förhindra dimbildning vid utgår  
förokromning,**

*Motivering*

*PFOS-relaterade ämnen används huvudsakligen i följande tillämpningar: dekorativ förokromning, hård förokromning och plätning av plast. Ytbehandlingsindustrins användning av PFOS står för den överlägset största delen av utsläppen i miljön. SCHER stöder en begränsning. Användningen av PFOS i dekorativ förokromning kan ersättas genom att byta ut Cr (VI) mot Cr (III) med betydande driftskostnadsbesparingar efter den inledande engångskostnaden. Användningen av PFOS som medel för att förhindra dimbildning vid hård*

*förkromning och plätering av plast kan ersättas av mekaniska alternativ för att förhindra dimbildning samt förbättrad ventilation. Det finns därför inget skäl att undanta förkromning.*

Ändringsförslag 14  
BILAGA, TABELL, HÖGERSPALTEN, PUNKT 3, STRECKSAT 4  
Bilaga I, punkt XX (Direktiv 76/769/EEG)

– hydrauloljor inom flygindustrin, (c) hydrauloljor inom flygindustrin **fram till ...**\*

---

**\*Tio år efter det att detta direktiv har trätt i kraft.**

*Motivering*

*För närvarande finns det inga alternativ till PFOS i hydrauloljor. Det har påpekats att processen för att godkänna en ny olja för användning i kommersiell luftfart historiskt sett har tagit ungefär tio år från koncept till kommersiell tillverkning. Det är därför rimligt att tillåta ett tioårigt undantag från utfasningen så att det finns tillräckligt med tid för att ta fram alternativ. Om inga säkrare alternativ har blivit tillgängliga kan det tidsbegränsade undantaget förlängas (se ändringsförslag 17).*

Ändringsförslag 15  
BILAGA, TABELL, HÖGERSPALTEN, PUNKT 3, STRECKSAT 5  
Bilaga I, punkt XX (Direktiv 76/769/EEG)

– **brandsläckningsskum,** **utgår**

*Motivering*

*PFOS som innehåller brandsläckningsskum står för den överlägset största andelen produkter som innehåller PFOS. PFOS används inte längre för att tillverka brandsläckningsskum. Säkrare alternativ fria från organiska halogenföreningar finns redan att tillgå. I det samråd med berörda parter som hölls i Förenade kungariket om ett nationellt förbud 2005, begärde alla brandkårsorganisationer ett omedelbart användningsstopp och säker avfallshantering. Med tanke på hur farligt PFOS är kan det inte accepteras att det är tillåtet att använda det kvarvarande lagret (som skadar miljön och hälsan) trots att det finns säkrare alternativ.*

Ändringsförslag 16  
BILAGA, TABELL, HÖGERSPALTEN, PUNKT 3, STRECKSAT 6  
Bilaga I, punkt XX (Direktiv 76/769/EEG)

– **kontrollerade slutna system där koncentrationen av PFOS som går ut i miljön är lägre än 1µg/kg och där** **utgår**

**utsläppet är lägre än 0,1 viktprocent av  
det PFOS som används i systemet.**

*Motivering*

*Specificeringarna i kommissionens förslag om ett kontrollerat slutet system skulle tillåta utsläpp. Det skulle därigenom strida mot själva tanken med ett slutet system. Ett sådant undantag, särskilt i ospecifika allmänna ordalag, kan inte accepteras och bör därför strykas.*

Ändringsförslag 17  
BILAGA, TABELL, HÖGERSPALTEN, PUNKT 3A (ny)  
Bilaga I, punkt XX (Direktiv 76/769/EEG)

***(3a) Undantagen i punkt 3a och punkt 3c kan förlängas för en begränsad tid om tillverkarna kan visa att de har gjort allt vad de har kunnat för att ta fram säkrare alternativ eller alternativa processer, och att säkrare alternativ eller alternativa processer fortfarande saknas.***

*Motivering*

*Det måste gå att förlänga undantaget för fotolitografi och för hydrauloljor inom flygindustrin, om tillverkarna kan visa att de trots att de har gjort allt vad de har kunnat inte har lyckats ta fram säkrare alternativ eller alternativa processer. Denna typ av undantag bör emellertid inte beviljas för industriell ytbehandling av film, eftersom det snart finns en metod som kan ersätta detta.*

Ändringsförslag 18  
BILAGA, TABELL, HÖGERSPALTEN, PUNKT 3B (NY)  
Bilaga I, punkt XX (Direktiv 76/769/EEG)

***(3b) Medlemsstaterna bör göra en inventering av användningen av PFOS separat, i beredningar eller i artiklar. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att de utsläpp och spill av PFOS i miljön som härrör från de inventerade produkterna skall upphöra.***

*Motivering*

*Eftersom det endast är bilagan i direktiv 76/769/EEG som kommer att föras över till REACH måste alla tilläggsbestämmelser om utfasningen anges i bilagan.*

PFOS infördes på marknaden på 1970-talet. År 2000 användes ca 500 ton PFOS i EU. Den nuvarande användningen har sjunkit markant och utgör nu ca 12 ton per år. Därför kan den s.k. tidigare användningen – som i praktiken fortfarande pågår – mycket väl utgöra den största utsläppskällan. För att undvika att PFOS från dessa produkter släpps ut i miljön måste medlemsstaterna inventera samtliga produkter som innehåller PFOS och vidta de åtgärder som krävs för att undvika att dessa produkter släpper ut ännu mer PFOS i miljön.

Ändringsförslag 19  
BILAGA, TABELL, NY POST  
Bilaga I, punkt XXa (ny) (Direktiv 76/769/EEG)

**Vänsterspalten:**

***”[Xxa]. Perfluoroktansyra C<sub>7</sub>F<sub>15</sub>COX (X=OH, metallsalt, halonid, amid och andra derivat, inklusive polymerer)***

**Högerspalten:**

***1) Får inte släppas ut på marknaden eller användas som ämne eller beståndsdel i beredningar i en koncentration som är lika med eller högre än 0,001 viktprocent efter ...<sup>(\*)</sup>.***

***2) Får inte släppas ut på marknaden i artiklar eller delar av artiklar i en koncentration som är lika med eller högre än 0,001 viktprocent i ett homogent material som inte mekaniskt kan sönderdelas i olika material efter ...<sup>\*</sup>.***

***3) Medlemsstaterna kan begära undantag från punkterna 1 och 2 före ...<sup>\*\*</sup>.  
Undantag skall beviljas för nödvändig användning för en begränsad tid och skall avgöras från fall till fall, om tillverkarna kan visa att de har gjort allt vad de har kunnat för att ta fram säkrare alternativ eller alternativa processer, och att säkrare alternativ eller alternativa processer fortfarande saknas.***

***4) Medlemsstaterna skall göra en inventering av användningen av PFOS separat, i beredningar eller i artiklar. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att se till att utsläpp och spill av PFOA från de inventerade produkterna upphör.”***

---

**\*Tre år efter det att detta direktiv har trätt i kraft.**

**\*\*Arton månader efter det att detta direktiv har trätt i kraft.**

### Motivering

*Förenta staternas miljöskyddsbyrå EPA har funnit att perfluoroktansyra (PFOA) och dess salter ger upphov till liknande problem eftersom strukturen påminner om PFOS. PFOA är långlivad, bioackumulerbar och toxisk, och allmänheten är i hög grad utsatt. Det går därför inte att skjuta upp begränsningarna längre. Det föreslås att det införs en mekanism som gör det möjligt för industrin att begära ett tidsbegränsat undantag för nödvändig användning om alternativ saknas. Medlemsstaterna skall göra en inventering av samtliga produkter som innehåller PFOA och vidta de åtgärder som krävs för att undvika att dessa produkter släpper ut ännu mer PFOA i miljön.*

## MOTIVERING

”Allt vetenskapligt arbete är ofullbordat – oavsett om det bygger på observationer eller experiment. Allt vetenskapligt arbete riskerar att omkullkastas eller förändras av nya vetenskapliga rön. Detta ger oss emellertid inte frihet att bortse den kunskap vi redan har, eller att skjuta upp de åtgärder som verkar krävas vid en viss tidpunkt.”

*Sir Austin Bradford Hill, skrifter från Royal Society of Medicine, 1965*

### **Inledning**

De flesta av oss känner till de stora problemen inom klorindustrin. Klor kemi står för en grupp ämnen som DDT, PCB:er och CFC:er som förstörde miljön. Trots att problemen med dessa ämnen blev kända redan på 1960-talet genom Rachel Carsons bok ”Tyst vår” [”Silent Spring”] tog det flera decennier att fasa ut dem på 1980- och 1990-talet. Men de finns fortfarande kvar: de förorenar vår miljö, näringskedjan och våra kroppar, skadar ozonlagret och bidrar till klimatförändringar – eftersom de är persistenta. Många människor önskar att denna typ av industriell kemi kunde förpassas till historien.

Perfluoroktansulfonat (PFOS) – som kommissionens förslag handlar om – står för en relativt ny kategori av *perfluorföreningar*. De är ett exempel på hur ett okontrollerat experimenterande med persistenta kemikalier har fortsatt trots ”klorerfarenheterna”.

PFOS står för ett dubbelt misslyckande: den gällande kemikalielagstiftningens oförmåga att skydda människors hälsa och miljön samt oförmågan att lära sig av historien.

### **Perfluorföreningar – och kemikalielagstiftningens misslyckande**

Perfluorföreningar har fått en mängd tillämpningar i konsumentprodukter samt industriella tillämpningar tack vare sin stabilitet och avvisningsegenskaper. De är förmodligen mest kända från märken som Teflon eller Gore-Tex. PFOS var en av huvudkomponenterna i Scotchguard, en produkt som tillverkades av 3M för att skydda tyg från att få fläckar.

Enligt Vetenskapliga kommittén för hälso- och miljörisker (SCHER) är PFOS mycket persistent, mycket bioackumulerande och toxiskt. PFOS – vars produktion startade på 1970-talet – har nu blivit en allmänt förekommande förorening. PFOS har hittats i en rad olika arter världen över – från isbjörn till albatross, från Arktis till mitt i Stilla havet. Det är även en vanlig förorening i människor. Var och en av oss bär förmodligen på PFOS i vår kropp. I en blodprovsundersökning som WWF genomförde 2004 – i vilken 47 människor från 17 länder, däribland 39 ledamöter av Europaparlamentet, undersöktes – hittades PFOS och sex andra perfluorföreningar i var och en av de 47 försökspersonerna.

Det var kombinationen av PFOS-föroreningar i en mängd olika arter, inklusive människan, plus oroande toxikologiska data som fick 3M – den ledande marknadsaktören – att självant upphöra med sin tillverkning av PFOS 2000.

I flera decennier var således användningen av PFOS helt oreglerad, ända till dess att irreversibel skada hade åsamkats: global förorening av ett ämne som är mycket persistent, mycket bioackumulerande och toxiskt.



## **Perfluorföreningar – och oförmågan att lära av historien**

Fluor är en av tre halogener i det periodiska systemet. De övriga två är brom och klor. De delar mycket specifika egenskaper. De är alla mycket reaktiva – men när de kombineras med en kolatom gör de molekylerna mer persistent, och i många fall även mer bioackumulerande och toxisk. Bindningen mellan kol och fluor är faktiskt den mest stabila bindning som man känner till inom organisk kemi. Därför är vissa perfluorföreningar som PFOS i praktiken omöjliga att förstöra.

Man hade en naiv förhoppning om att den kemiska industrin hade lärt sig sin läxa från de massiva och pågående miljöskador som orsakas av organiska klorföreningar och att den skulle undvika organisk kemi i samband med brom och fluor. Tyvärr är det tvärtom. Tillverkningen av perfluorföreningar startade på 1970-talet och har ökat markant sedan dess – medan de viktigaste klorföreningarna fasades ut.

### **Lagstiftaren på efterkälken**

Även om det är vanligt att lagstiftaren är sen och ofta begränsar ämnen först när de är på väg ut är PFOS ett extremt exempel på detta. I detta fall var det den ledande marknadsaktören som insåg att PFOS höll på att bli en för stor risk och därför beslutade att upphöra med sin produktion 2000 – efter mer än 20 års tillverkning. De behöriga myndigheterna i Förenade kungariket följde upp detta i EU och konstaterade en nationell utfasning för de flesta kvarvarande användningsområden 2004. Det tog emellertid till 2005 för kommissionen att lägga fram ett lagstiftningsförslag. Till skillnad från det brittiska förslaget till nationellt förbud föreslår kommissionen endast att tidigare användning skall begränsas – användning som inte längre existerar – medan all befintlig användning kommer att beviljas ett obegränsat undantag.

Medan 3M även fasade ut sin användning av perfluoroktansyra (PFOA), ett ämne som ger upphov till mycket likartade problem eftersom dess struktur påminner om PFOS, bedriver Förenta staternas miljöskyddsbyrå EPA ändlösa undersökningar om detta ämne, och kommissionen tar inte upp det i sitt förslag.

### **Föredraganden föreslår följande ändringar för att stärka kommissionen förslag:**

- 1) **Lägre utfasningströskel:** Enligt SCHER finns PFOS-kemikalier i produkter med en koncentration på mellan 0,001 procent och 50 procent. Det administrativa standardtröskelvärde på 0,1 procent som kommissionen föreslår passar därför inte PFOS. För att garantera att begränsningen blir effektiv måste tröskeln sänkas till 0,001 procent.
- 2) **Strykning av tre undantag:**
  - a. Förkromning: Enligt SCHER är användningen av PFOS i förkromning den överlägset största källan till utsläpp av PFOS i miljön. Vid vissa kromtillämpningar kan PFOS ersättas genom att Cr (VI) byts ut mot Cr (III), vilket leder till stora besparingar. I samband med andra tillämpningar kan användningen av PFOS ersättas av mekaniska alternativ för att hindra dimbildning samt förbättrad ventilation. Det finns därför inget skäl att undanta förkromning.
  - b. Brandsläckningsskum: PFOS som innehåller brandsläckningsskum utgör den överlägset största andelen produkter som innehåller PFOS. PFOS

används inte längre vid tillverkningen av brandsläckningsskum. Det finns stor tillgång på säkrare alternativ fria från organiska halogenföreningar. Med tanke på hur farligt PFOS är kan det inte accepteras att kvarvarande lager används trots att det finns säkrare alternativ.

- c. Kontrollerade slutna system: Specificeringarna i kommissionen förslag för ett kontrollerat slutet system skulle tillåta utsläpp och strider därför mot själva tanken med kontrollerade slutna system. Det är oacceptabelt med ett sådant undantag, särskilt i ospecifika allmänna ordalag.

**3) Tidsbegränsning för de tre återstående undantagen, med möjlighet att förlänga undantaget för två av tillämpningarna:** Undantag från utfasningen bör endast beviljas för en begränsad tid så att alternativ uppmuntras. Tidsfristerna bör fastställas från fall till fall. För två av tillämpningarna kan det motiveras att tillåta att tidsfristen förlängs om tillverkarna kan visa att de har gjort allt vad de har kunnat för att ta fram säkrare alternativ eller alternativa processer, och att säkrare alternativ eller alternativa processer fortfarande saknas.

- a. Fotolitografi: Studier visar att processen för att ersätta PFOS i fotolitografi kommer att ta minst 3–4 år. Det är därför rimligt att fastställa en tidsplan på fyra år för att fasa ut denna användning, med möjlighet att förlänga detta undantag i enlighet med beskrivningen ovan. Detta undantag bör endast beviljas när användningen sker i kontrollerade slutna system i den mening som avses i EU:s kemikalielagstiftning.
- b. Industriell ytbehandling av film: Mer än 80 procent av denna användning av PFOS har redan framgångsrikt ersatts av säkrare ämnen under de senaste tio åren. Med tanke på ytterligare tekniska förändringar på grund av skiftet till digital fotografering är det rimligt att anta att de återstående användningsområdena kan ersättas inom fyra år.
- c. Hydrauloljor inom flygindustrin: Det finns för närvarande inga alternativ till PFOS i hydrauloljor. Processen för att klassificera en ny olja som skall användas i kommersiell luftfart har historiskt sett tagit ungefär tio år. Det är därför rimligt att bevilja ett undantag på tio år från utfasningen – med möjlighet till förlängning (se ovan) – för att få mer tid att utveckla alternativ.

**4) Inventering av de PFOS-produkter som används:** Med tanke på att PFOS-tillverkningen sjönk kraftigt efter 2000 kan tidigare användningsområden – som i praktiken fortfarande existerar – mycket väl utgöra den största utsläppskällan. För att undvika att PFOS från dessa produkter släpps ut i miljön bör medlemsstaterna göra en inventering av samtliga produkter som innehåller PFOS och vidta de åtgärder som krävs för att undvika att dessa släpper ut ännu mer PFOS i miljön.

**5) Tillägg av PFOA till utfasningens räckvidd:** Perfluoroktansyra (PFOA) och dess salter ger upphov till liknande problem eftersom strukturen påminner om PFOS. I en undersökning av Förenta staternas miljöskyddsbyrå (EPA) från 2002 gjordes bedömningen att det fanns tecken på systematisk toxicitet och carcinogenitet, och bloddata visar att allmänheten i hög grad är utsatt. Många studier har visat att PFOA och dess salter även är mycket persistent i miljön och i människokroppen. I detta direktiv bör man därför även fasa ut användningen av PFOA och dess salter

senast tre år efter det att direktivet har trätt i kraft. Med förbehåll för en begäran inom 18 månader kan tillverkarna beviljas undantag för nödvändig användning, om de kan visa att de har gjort allt vad de har kunnat för att utveckla säkrare alternativ eller alternativa processer, och att säkrare alternativ och alternativa processer fortfarande saknas. I analogi med bestämmelserna för PFOS bör medlemsstaterna även göra en inventering av samtliga produkter som innehåller PFOA och vidta de åtgärder som krävs för att undvika att dessa produkter släpper ut ännu mer PFOS i miljön.

### **Slutord**

Det finns hundratals perfluorföreningar på marknaden. Deras användning beror på deras specifika egenskaper – och därför uppvisar de åtminstone någon av de farliga egenskaper som förknippas med PFOS och PFOA. Det faller utanför föredragandens förmåga och roll att inkludera dessa ämnen i direktivets räckvidd. Detta gäller i än högre grad med tanke på att den nya kemikalielagstiftningen REACH snart bör finnas på plats. Eftersom de flesta perfluorföreningarna förekommer i små volymer, och på grund av den politiska kompromissen om REACH, tror föredraganden tyvärr att det kan ta lång tid innan REACH kan skydda människors hälsa och miljön mot andra perfluorföreningar, såvida inte specifika åtgärder vidtas mot dessa.